

Wel geteld, niets gezien

Tellers van de meetnetten kennen het wel: de zon schijnt, je hebt even tijd, dus je grijpt gauw je kans en gaat je route tellen. En dan zie je niks: geen vlinder of libel op de route te bekennen. Of in ieder geval niet veel. Balen! En dit overkomt je steeds vaker. Of toch niet? Tijd om eens te kijken hoe het echt zit.

Tekst: **Nulwaarnemingen**

Chris van Swaay, Tim
Termaat,
De Vlinderstichting
Calijn Plate, Wim
Plantenga
CBS

Veel vlinders of libellen zien is leuk, maar ook als u niets ziet op uw route is dat waardevolle informatie. We hebben dan te maken met een 'harde nul'. Dit om onderscheid te maken met een 'zachte nul'. Dat is als iemand als losse waarneming doorgeeft dat hij bijvoorbeeld geen kleine vos heeft gezien. Zonder extra informatie over hoe lang en hoe intensief er gezocht is, is de betekenis van zo'n 'zachte nul' moeilijk te duiden. Maar een nul uit het meetnet is een echte nul: we weten hoe lang er gelopen is, waar, en onder welke omstandigheden. Alle reden om eens in de nullen te duiken.

Wel geteld maar niets gezien

We definiëren hier op bezoekniveau een nulwaarneming als een telling die voldoet aan de richtlijnen van de meetnetten qua weersomstandigheden ('lekker

weer') en tijdstip op de dag, maar waarop helemaal geen vlinders of libellen zijn gezien. We beperken ons hierbij tot de algemene routes. Dat zijn de routes die het hele seizoen geteld worden en waarbij in principe alle soorten worden genoteerd.

Nultellingen bij vlinders en libellen

Het percentage nultellingen schommelt flink van jaar tot jaar. In figuur 1 laten we zien wat er jaarlijks aan tellingen overblijft waarop er wel vlinders en libellen zijn gezien. Een stijgende lijn betekent dus meer tellingen met vlinders of libellen. Per jaar worden er steeds vaker libellen gezien en steeds vaker geen vlinders! Dus het aantal keer dat je bij een bezoek aan je route helemaal geen vlinders ziet, is alleen maar toegenomen, al was daarin de laatste twee jaar gelukkig wel weer een verbetering te zien.

Kijken we nog iets beter dan zien we ook een opvallende overeenkomst tussen de libellen- en vlindertellingen. Globaal genomen komen de pieken en dalen overeen. Duidelijk is dat het weer een flinke stempel drukt op het aantal nultellingen bij zowel vlinders als libellen. Zowel 2002 als 2009 waren voor beide goeie jaren!

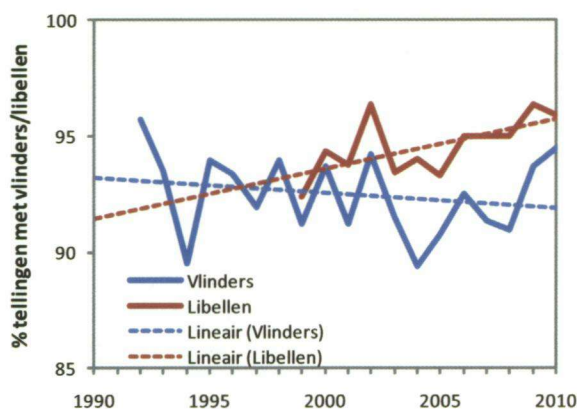
Aantal vlinders en libellen

Naast het aantal tellingen zonder (of juist met) vlinders of libellen is ook het aantal exemplaren dat gezien wordt een interessant gegeven. Figuur 2 geeft het totaal aantal vlinders en libellen per jaar (zonder de trekvlinders en -libellen en een paar sporadische soorten), waarbij het aantal van het jaar 2000 op 100 is gesteld. Ook daar zien we hetzelfde patroon: een stijgende lijn bij de libellen en een dalende lijn bij de vlinders. Jaarlijks tellen we steeds meer libellen en steeds minder vlinders. Zetten we beide figuren naast elkaar dan zien we trouwens een opmerkelijk fenomeen bij de vlinders. Hierboven zagen we nog dat het aantal bezoeken met vlinders de laatste twee jaar juist verbeterd was, maar dat betekent dus niet dat er ook weer méér vlinders zijn gezien. De totale vlinderpopulatie blijft dalen. Is dit toe te schrijven aan algemene soorten die het juist slecht deden? Zo had bijvoorbeeld het bruin zandoogje in 2010 een dramatisch slecht jaar qua aantal.

Samenvattend

Het gaat niet goed met de vlinders. De dalende trend die we bij veel vlinders zien, vertaalt zich ook in een stijgend aantal keren dat routes gelopen worden zonder dat er ook maar één wordt gezien. Overigens lijkt het zich de laatste jaren wat te stabiliseren. Bij libellen gaat het wat dat betreft een stuk beter: het aantal tellingen zonder libellen is inmiddels gehalveerd ten opzichte van 1999.

Figuur 1. Aantal tellingen in het vlinder- en libellenmeetnet waarop vlinders of libellen zijn waargenomen.

Figuur 2. Het totaal aantal vlinders en libellen per jaar (zonder de trekvlinders en -libellen en een paar sporadische soorten), waarbij het aantal van het jaar 2000 op 100 is gesteld.

